НАСОКИ КЪМ СЕМЕЙСТВАТА ЗА ПОСТИГАНЕ НА СИГУРНОСТ ПРИ ДЕЦАТА

за нашите деца

www.detebg.org

OAK FOUNDATION

www.protectedchildren.detebg.org

СЪДЪРЖАНИЕ:

Цел, създаване и приложение на насоките

Увод....3
Цел на насоките....4
Предназначение....4
Описание на процеса на създаване на насоките....5
- Философия на създаването на насоките
- Принципи
- Метод за изработване на насоките

Тематични области на насоките....8
Модел и методология за приложение на насоките....8

Насоки към семействата за постигане на сигурност при децата

Всекидневни грижи....10
Безопасност....14
Чувства....18
Стимулиране....22
Правила....26
Идентитет....30
Отношения в семейството....34
Използвана литература....38

УВОД

Усещането на детето за това, че живее в сигурна среда е необходимо условие за оптималното му развитие. В условия на сигурност децата успяват да изследват двете реалности, в които живеят. Едната реалност е външната - реалността на обкръжаващия ги свят, другата- вътрешната, психичната реалност – на емоциите, на преживяванията с другите. Изследването на тези реалности води до придобиване на знания, умения, способности да владееш и опознаваш себе си в отношенията с другите.

Литературата по въпросите на детското развитие и сигурността обобщава резултатите от многобройни изследвания, по които вече има съгласие за това какво допринася за създаването на сигурност у едно дете. Най-общо, това са отношенията в средата и най-вече - отношенията с най-близките хора в семейството. Връзката със значим възрастен е ключовият фактор, който допринася за създаването на сигурност. Най-вероятно детето да развие отношение с такъв възрастен е в семейството. Затова, наред с деинституционализацията на деца от домове, днес приоритет на системата за закрила става осигуряването на сигурна семейна среда.

Ключовият фактор в създаването на сигурност в семейства, станали обект на интервенции е постигане на съгласие между участниците в системата за закрила на детето за това какво е сигурността и как се постига тя. Настоящият проект си поставя за задача да адресира тази област като осъществи диалог между участниците в системата по тези въпроси и постигне съгласие по тях. Тези участници са децата, родителите и професионалистите.

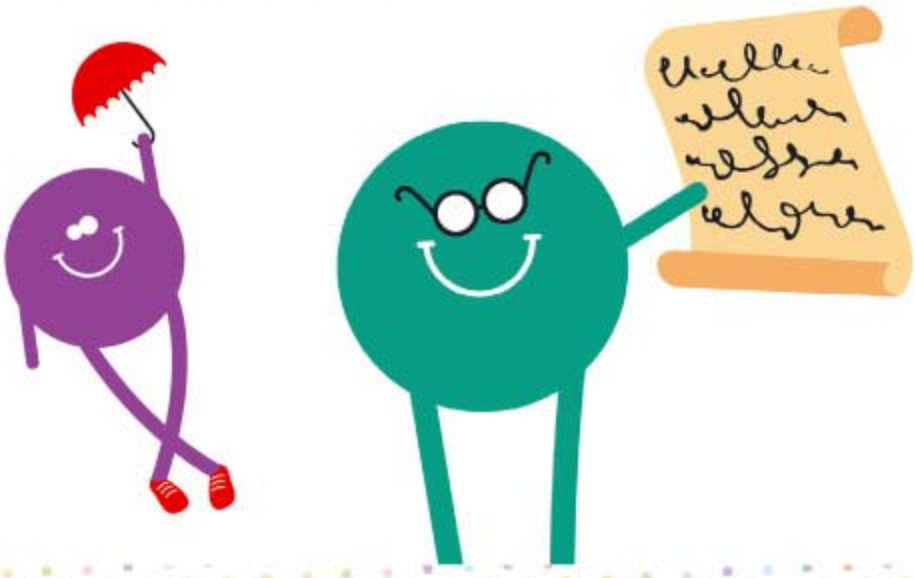

2. ЦЕЛ НА НАСОКИТЕ

Настоящите насоки описват онези дейности и умения на хора от обкръжението на детето – членове на семейството и професионалисти, които допринасят към усещането на детето за сигурност. Идентифицирането на тези умения, описани като насоки и постигането на съгласие по тях между родители, деца и професионалисти цели да помогне за повишаване на сигурността за детето.

Насоките имат за цел да дават препоръки на родители и специалисти/доставчиците за това как да се предоставят услуги на детето по начин, който повишава сигурността за детето. Те могат да служат за това да се проследява, регулира и подобрява ефективността на грижата, както от страна на семейството и професионалистите, така и от всички ангажирани институции на местно и национално ниво.

Насоките имат за цел да ангажират всички заинтересовани страни в процеса на тяхното приложение - община, полиция, съд, лекари, прокуратура, ОЗД, доставчици, училища. Те могат да регламентират отговорностите между специалистите според компетенциите в екипа.

Цел на насоките е да подкрепи развитието на услугите за деца и семейства, с оглед тяхното прилагане. Също така и да интегрират и адаптират чужд опит от полето на предоставяне на грижи за деца и семейства, като се вземат предвид недостатъците в него.

Възможни допълнителни цели на насоките са да:

регламентират работата в екип в осигуряването на сигурна среда;

създадат унифицирана система за работа в полето за закрила на децата;

послужат за база за изработване на система за измерване на ефективността им.

3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Насоките имат за цел да подобрят качеството на живот на децата в България, които са обект на закрила. Те се отнасят за три основни групи потребители:

Семейството на детето (родители и хора в родителска роля), обект на интервенции в системата за закрила на децата;

Професионалисти от системата за закрила на децата – социални работници, психолози, лекари и педагози;

Други системи – здравна, образователна, юридическа.

По-конкретно, експертният екип на проекта се съгласява, че насоките трябва да са насочени за:

Хора с различен социален статус;

Хора с различна етническа принадлежност;

Хора в различна възраст - родители и деца;

За деца с увреждания;
Да важат за биологично семейство;
Да важат за алтернативни семейства;
Да важат за хора, които изпълняват родителска функция за детето.

Някои от насоките са минимални – те са базисни при предоставянето на услуги за деца в семейна среда. Друга част от насоките поставят по-високи цели. Тях в този документ наричаме „Насоки, ориентирани към непрекъснатото развитие, отразяващи идеални цели и стремежи".

Цветовете в текста показват следното:

Червеното означава насоките, които са от първостепенна важност. Трудностите, свързани с тяхното спазване, могат да доведат до това, детето да се чувства несигурно в съответната област. Това би означавало, че детето е твърде ангажирано със задачи, които отклоняват вниманието и силите му от това да усвоява нови неща, да развива приятелства и учи, да се чувства уверено в себе си. Непосрещането на „червените" може да доведе до висок риск за оцеляването на детето.

Жълтият цвят означава насоки в родителския процес, които осигуряват сигурност на детето. Както при светофара, жълтият цвят сигнализира, че ако насоката, означена с него не се покрива от родителите, това ще породи несигурност у детето в съответната област. Родителите е добре да се вгледат в тези теми и да помислят какво означават те и какво покриването им би изисквало от тях.

Зеленият цвят отбелязват насоките за сигурно родителстване. Детето, чиито родители се ръководят от тези насоки, се чувства уверено да изследва света, да опитва нови неща защото се чувства подкрепено и ценено.

4. ОПИСАНИЕ НА ПРОЦЕСА НА СЪЗДАВАНЕ НА НАСОКИТЕ

Философия на създаването на насоките

Философията на процеса на създаването на насоките е, че той гарантира, че:

Детето и неговото благосъстояние са в центъра на вниманието;
Мнението на детето е базата, върху която се създават насоките;
Осигурява участие на всички участници в системата за закрила на детето и на първо място детето;
Отразява българския опит, натрупан в системата за закрила;
Фокусира върху силните страни на този опит и позитивните практики, по –скоро отколкото на дефицитите;
Не пренебрегва трудностите в системата;
Създаденият документ служи на практиката, а не е документ, на когото практиката да се подчинява;

Насоките представляват диалог между професионалисти, деца и родители, който не спира с публикуването им, т.е. те са винаги в процес на преразглеждане и дебат.

Философията на създаването на насоките следва разбирането за осигуряването на сигурна среда за детето като резултат от **постигане на съгласие между участниците в неговото развитие за това как тази сигурност да се постига.**

Затова, подобно на тази философия, създаването на насоките обединява истории за постигане на сигурност на деца, родители и професионалисти. Интегрирането на тези истории в насоки осигурява това съгласие между трите типа участници в системата за закрила. Тези участници разказаха позитивни истории от различни роли - на биологичен, приемен родител, социален работник и на дете, настанено в различни видове грижа. По този начин насоките осигуряват пространство за „диалог" между тези участници. Този диалог не е само местен, не разчита само на експертизата и опита, натрупан в практиката. Той интегрира и опита на експерти от Великобритания, които да допринесат към насоките с опит от работещ модел.

Принципи

Принципи на насоките са:
1. Да отразяват и защитават интересите на детето да живее в сигурна семейна среда;
2. Да дават отговор за това как да се укрепят силните страни на семействата, как ресурсите на семейството да се увеличат за постигането на добра грижа;
3. Да съдържат идеалната мисия на системата за закрила на детето;
4. Да са ориентирани към развитието на децата, семействата, професионалистите;
5. Да утвърждават индивидуалния подход;
6. Да са насочени към потребността на семейството;
7. Да преодолеят традициите за институционализиране на децата и отделянето им от семейството;
8. Да преодолеят традициите, свързани с това препоръки и насоки да се използват за наказания, непосилни изисквания и пораждане на страхове;
9. Да подпомагат връзката между деца, семейства и други организации като по този начин активно приобщават детето и неговото семейство в общността;
10. Да съдържат/представляват механизми за подкрепа;
11. Да са гъвкави;
12. Прилагането на насоките трябва да съхранява личното пространство на клиента, а не да разрешава нахлуване в него;
13. Да станат инструмент за промяна;
14. Да станат инструмент, който информира практическото им приложение, отговаряйки на въпроса – какво да се прави, за да се осигури сигурна семейна среда за детето;
15. Да се прилагат, отчитайки културните особености на клиентите;

16. Да са кратки, ясни и лесно приложими;
17. Да се използват за извличане на индикатори за мониторинг.

Метод на изработване на насоките

Воден от философията за изработване на насоките (в центъра е детето, партиципативност, използване на опита от българската практика, фокус върху силните страни, внимание към трудностите), екипът на проекта използва метод за учене от практика чрез позитивна рефлексия (Ghaye,2008, Markova et.al,2011). Този метод е изследователски и разчита на събиране на позитивни истории от практиката, за да идентифицират и анализират онези интервенции, които дават позитивен резултат, в случая на проекта - преживяване на сигурност у детето.

Създаването на насоките преминава през четири етапа:

Събиране на истории;

Анализ на историите;

Валидизиране на насоките (проверка на изводите с участниците, ангажирани с изработването на насоките);

Тестване на насоките в семейна среда и интегриране на обратната връзка на родители и специалисти в насоките.

Събиране на истории

Екипът на проекта направи интервюта с деца, родители – биологични, осиновители, представители на общността (полиция, лекари и други професионалисти, ангажирани с осигуряване на безопасна семейна среда) с цел да събере позитивни истории.

Анализ на историите

Две групи - професионалисти и изследователи анализираха историите, като идентифицираха темите в историите, които развиха в насоките. Рамката на анализа беше следната:

Индивидуална работа по определяне на теми, свързани с историята;
Обсъждане на темите в групите;
Идентифициране на насоките;
Споделяне на добри практики, свързани с принципите;

Валидизиране на насоките (проверка на изводите с участниците, ангажирани с изработването им)

Валидизирането се извърши както в групи от професионалисти от експертния екип, така и от чуждите експерти.

Тестване

Тестването представлява процес на обсъждане на насоките с родители, участници в системата за закрила – приемни, биологични в риск, осиновители.

Тестването в семейна среда е процес, който има две цели. Първата е да се провери дали родители ще се съгласят с насоките, развити на базата главно на истории на деца, анализирани от професионалисти.

Втората цел на тестването е да апробира насоките като инструмент за повишаване на способността на родителите (с помощта на специалистите) в осигуряването на сигурна среда за детето.

5. ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ НА НАСОКИТЕ

Седемте теми на насоките са идентифицирани на базата на:

Анализ на съдържанието на данните (историите);

Организиране на анализа на съдържанието от екипните членове;

Оценка на потребностите на детето, Великобритания, като тематичните области от нея са използвани гъвкаво.

Насоките са идентифицирани чрез анализ и организиране на съдържанието на тематичните области от Галина Маркова, след препоръки на експертната група и върнати обратно за обратна връзка към експертната група и обучителите от Великобритания.

Така насоките към семействата за постигане на сигурност при децата са организирани в седем тематични области:

Всекидневни грижи;
Безопасност;
Чувства;
Стимулиране;
Правила;
Идентитет;
Отношения в семейството.

6. МОДЕЛ И МЕТОДОЛОГИЯ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ НА НАСОКИТЕ

Методът за прилагане на модела подкрепа на семействата с оглед постигане на сигурност при децата, следва някои основни стъпки:

1. Организира се среща, на която да присъстват родителите и детето (децата);

2. Социалният работник представя горната диаграма и обяснява на родителите, че това са области, които формират чувството за сигурност на детето. Изяснява се защо сигурността на детето е важна за неговото развитие. Социалният работник дава достатъчно време за разговор по темите и

връзката им с чувството на сигурност на детето;

3. Социалният работник кани семейството да избере 2 или 3 области, в които то се чувства успешно и да оцени «капацитета» си на скала от 1-10;

4. Социалният работник кани семейството да посочи 2-3 области, в които то има намерения да стане по-добро, като оценява капацитета си по същата скала;

5. След идентифициране на областите, се разработва план за повишаване на капацитета на родителите в съответните области. За създаване на плана се използват:

Умения, които семейството прилага в областите, в които се чувства успешно;

Умения, които те прилагат успешно в областите, които имат нужда от развитие;

Насоките.

6. Преди да се приложи този модел е необходимо социалният работник да се подготви.

Проблеми при приложението на модела:

Първо - да се адресират спешните рискове, за да се осигури сигурността на детето;

Мнението на родителите може да не съответства с мнението на социалния работник.

При изследване на силните страни социалният работник има по-добър шанс да създаде връзка, в която да може да каже «аз имам малко по-различна идея». Той трябва да има умения за договаряне на това различие.

1. ВСЕКИДНЕВНИ ГРИЖИ

Осигуряване на физиологичните потребности на детето и необходимите здравни грижи, и стоматологична помощ.
Включват осигуряване на храна, отопление, жилище, чисто и подходящо облекло и необходимата лична хигиена.

ЕДНА ИСТОРИЯ ЗА ТОВА КАК ТАТКО ПРАВИ НАЙ-ХУБАВИТЕ ПАЛАЧИНКИ

Животът на Ния е доста труден и объркан, рядко ѝ се случва някой да я глези, единствено си спомня за моментите, когато татко ѝ е правил палачинки – специално за децата не само любим десерт, но и невероятна атракция, защото той подмята палачинките почти до тавана… „Татко е готвач, той готви много хубаво и работи в ресторанти. Най-обичам, когато ни прави палачинки."

Майката на Ния е много млада и непостоянна в желанията си, често ѝ се случва да се ядосва и сърди на децата си за съвсем обикновени неща. Самата Ния вече разбира, че понякога майка ѝ греши и несправедливо обвинява тях децата.

Малкото момиче дори се опитва да се грижи за майка си, само и само да предотврати следващи сътресения в семейството. Хубаво е, че Ния не се чувства напълно отделена от баща си - той и сега идва да ги вижда и винаги им носи пълни чанти с ядене, приготвени не само с вещина, но и с любов, оркана и примесена с какво ли не, но все пак любов.

1.1 Всекидневните грижи на родителите

Родителите осигуряват среда за детето, безопасна по отношение на живота и здравето му. Родителите знаят, че всекидневните грижи, които предоставят на детето си допринасят за изграждане на самочувствието му.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето се развива в сигурна за оцеляването му физическа среда.

1.1.1. Родителите осигуряват материални условия за отглеждане на детето: отопление, вода, ток, хигиена;

1.1.2. Родителите осигуряват хранителен режим, спрямо възрастта на детето;

1.1.3. Родителите откликват на потребностите на детето в рамките на възможностите на семейството. Те могат да бъдат изобретателни в удовлетворяване на потребностите;

1.1.4. Родителите запознават детето с финансовите възможности на семейството и ограниченията им;

1.1.5. Приготвянето на храната в семейство, в което живее дете е процес, който детето възприема като грижа и отношение от родителя. Родителите могат да го използват за успокояване на детето, за стимулиране на интересите на детето и т.н.;

1.1.6. Родителите познават ресурсите за материално обезпечаване на едно семейство в риск в общността и отстояват правата си за достъп до тях, за да осигурят благосъстоянието му;

1.1.7. Родителите имат умения за използване на наличните ресурси и ги споделят с детето.

1.2. Всекидневните грижи на екипа «родители-услуги»

Родителите имат достъп до специализирани услуги и се чувстват сигурни да ги използват за децата си.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето има достъп до услуги. Родителите създават сигурна среда за детето заедно с общопрактикуващ лекар, стоматолог, медицинска сестра, социален работник от Отдела за закрила на детето, учители. Общопрактикуващият лекар насочва родителя към специализирана медицинска помощ, когато това е необходимо. Социалният работник от Отдела за закрила на детето

насочва родителя към професионалисти, които работят в общността, в която живее родителят или в най-близкото до него място.

1.2.1. Родителите осигуряват достъп на детето до специализирани здравни грижи;

1.2.2. Родителите следят имунизациите на детето;

1.2.3. Родителите осигуряват достъп на детето до стоматологични грижи;

1.2.4. Родителите стимулират физическото развитие на детето чрез движение, игри, упражнения;

1.2.5. Родителите осигуряват достъп на детето до информация за сексуалното образование;

1.2.6. Родителите осигуряват достъп на детето до информация за злоупотребата с наркотични вещества;

1.2.7. Родителите осигуряват достъп на детето до социални, психологически, психиатрични услуги;

1.2.8. Родителите се консултират със специалисти за това по какъв начин да подкрепят детето в преодоляването на емоционални проблеми (свързани с раздели, загуби, насилие, неуспехи, трудности в училище);

1.2.9. Родителите търсят помощ от специалисти, когато не успяват да разбират смисъла на дадено поведение на детето и не знаят как да се отнасят към него;

1.2.10. Майката или друг близък придружава детето в случай на болнично лечение.

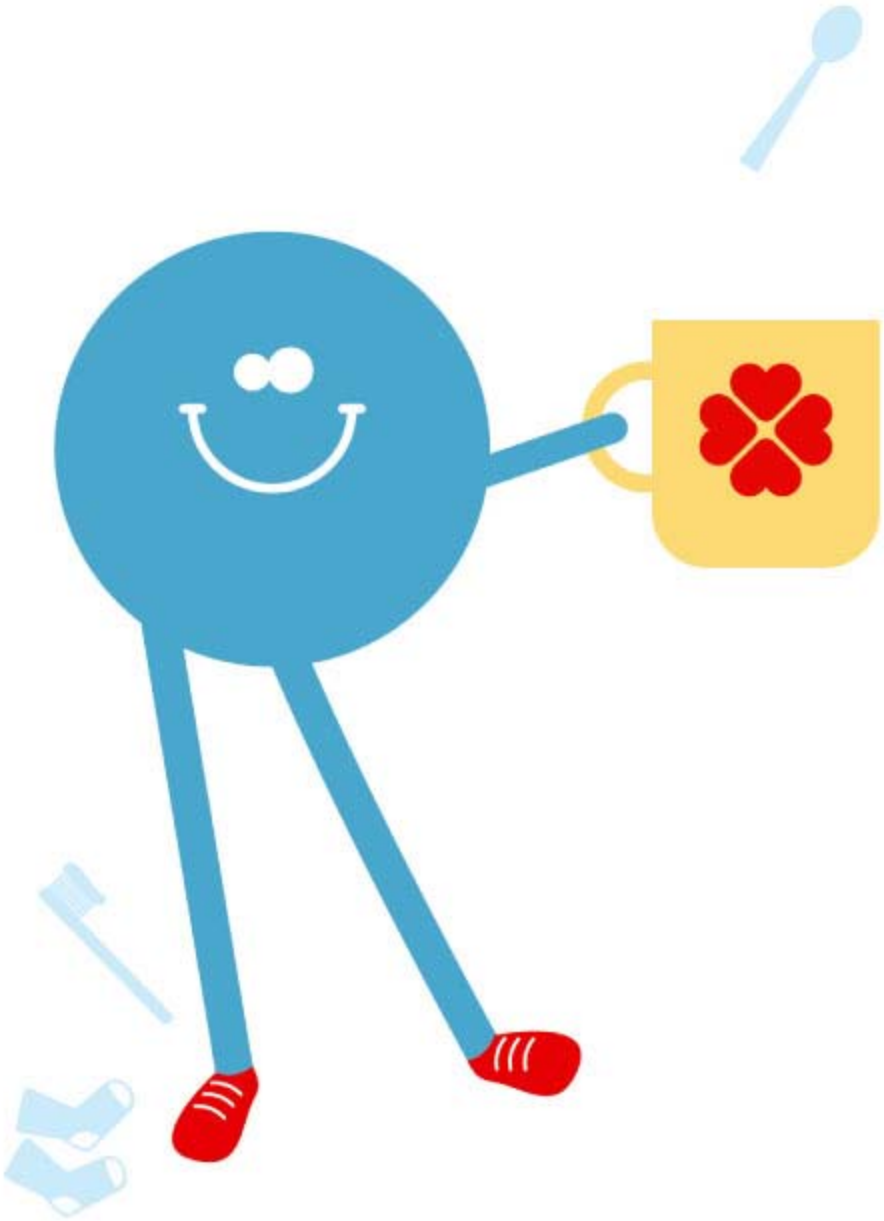

2. БЕЗОПАСНОСТ

Осигуряване на адекватна закрила на детето от вредни фактори и опасности. Включва: защита от небезопасни контакти с възрастни или деца, както и защита от самонараняване. Адекватно разбиране на рисковете и опасностите за детето в семейството и извън него и свеждане на рисковете до минимум.

2.1. Безопасни родители

Родителите са хората, които носят сигурност на детето.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето разчита на сигурен близък.

2.1.1. Родителите възпитава децата си без да прибягват до насилие;

2.1.2. Когато детето не се чувства сигурно в семейството, родителите търсят помощ за себе си и за детето;

2.1.3. Когато родител поражда проблем в семейството, той се насочва към услуги. Детето не се извежда от семейството;

2.1.4. Когато родител има психична болест, се търси помощ от специалисти за подпомагане на родителя в справянето му с родителската роля;

2.1.5. Родителите участват в създаване и реализиране на план за действие в случай на криза, риск.

2.2. Безопасна среда

Родителите осигуряват среда в дома на детето, в която рисковете за живота и здравето му са намалени до минимум.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето се развива в сигурна семейна среда.

2.2.1. Родителите обезопасяват жилището;

2.2.2. Родителите познават рисковете, които определена дейност крие;

2.2.3. Родителите осигуряват физически сигурна среда без упражняване на излишен контрол;

2.2.4. Родителите поставят ясни правила и граници; Детето знае какво му е

забранено да прави и как това е свързано с безопасността;

2.2.5. Родителите говорят за мотивите, които ръководят поведението им по подходящ за детето начин. Не го оставят да фантазира за причините на родителското поведение;

2.2.6. Родителят дава възможност на детето да задава въпроси и им отговаря по подходящ за детето начин.

2.3. Безопасна общност

Родителите се грижат за това средата на детето извън дома да е сигурна и детето да е подготвено за рисковете в нея.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето е подготвено и се справя с рискове в общността.

2.3.1. Родителите познават рисковете за децата в общността;

2.3.2. Родителите преценяват и планират поемането на риск с оглед на развитието на детето;

2.3.3. Родителите информират детето за рисковете, подготвят го за тях, когато това е възможно, преценяват заедно с детето възможностите му да се справи с тях;

2.3.4. Родителите се консултират със специалисти около тревогите си, свързани с рисковете;

2.3.5. Родителите показват на децата, че вярват в тях и в техните способности;

2.3.6. Родителите съпровождат детето в поемане на рискове и знаят кога да остане само;

2.3.7. Детето е информирано за службите за сигурност в общността;

2.3.8. Родителите осигуряват баланс в осигуряването на безопасност – дават свобода на децата и поставят изисквания.

2.4. Когато безопасността е нарушена

Родителите осигуряват незабавна и дългосрочна помощ на детето си в случай на насилие, извършено върху него.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето е подкрепено и има създадени условия за възстановяване след

преживяно насилие.

2.4.1. Когато детето е жертва на насилие родителят реагира като:
Слуша за насилието;
Застава на страната на детето;
Търси отговорност от насилника.

2.4.2. В ситуация на риск от насилие или на вече извършено такова, детето е информирано по подходящ за него начин как да сигнализира на службите, на родителите;

2.4.3. Родителите познават законите, които регламентират безопасността на детето.

2.5. Безопасност и услуги

Родителите партнират на детето по информиран и компетентен начин, когато то е клиент на системата за детско благополучие.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето е в контакт с родителите си по време на получаване на услуги от други специалисти и поради това се чувства по-сигурно.

2.5.1. Родителите не оказват натиск върху детето да съхранява тайни на семейството;
2.5.2. Родителите гарантират достъпа на детето до специализирани услуги – медицински, социални, психологически, психиатрични;
2.5.3. Родителите участват в създаване и реализиране на план за действие в случай на криза, риск;
2.5.4. Родителите знаят, че тяхната роля в осигуряването на сигурна среда за развитие е ключова. Когато те не могат да я осигурят поради техни лични проблеми, те търсят помощ за това те да разрешат своята трудност, без да търсят отговорност за нея в детето.

3. ЧУВСТВА

Задоволяване емоционалните потребности на детето, чрез създаване на чувство за собствена стойност, както и позитивно чувство за расова, етническа и културна идентичност. Включва: осигуряване на сигурни и стабилни взаимоотношения със значими възрастни, с необходимата чувствителност и отзивчивост на нуждите на детето.

Подходящ физически контакт и изразяване на положителни емоции, достатъчни за да се демонстрират убедително чувства на привързаност и любов, да се изрази похвала и насърчение.

ИСТОРИЯТА НА ДИЯНА

Дияна е на 15 години. Тя е настанена в приемно семейство от няколко дни. Живяла е в няколко институции за деца, лишени от родителски грижи. Преди настаняването си в приемното семейство е живяла в център за временно настаняване на деца и юноши. Дияна споделя, че се чувства добре в новия си дом. Обича да прекарва всекидневието си със своята приемна майка. За нея е от голямо значение фактът, че има с кого да споделя преживяванията, притесненията, мислите си. Щастлива е от това, че приемната майка ѝ помага в подготвянето на уроците и писането на домашните работи. Дияна се чувства подкрепена от нейните думи, че "най-важно е да вярва в себе си и има с кого да сподели, когато изпитва необходимост".

3.1. Внимателни към чувствата на детето

Родителите осигуряват емоционална връзка на доверие, споделяне, разбиране, приемане, формиране на емоционална интелигентност. Детето се изразява по различен от възрастните начин. Родителят разбира езика и поведението на детето.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето живее в условия, в които членовете на семейството могат да споделят емоциите си, да разбират емоциите на другите.

3.1.1. Родителите чуват и очакват емоциите на детето като:

- Прекарват достатъчно време с него.
- Знаят, че то има нужда да изразява емоциите си.
- Отделят време за разговори.

3.1.2. Родителите помагат на детето да изразява различни емоции - радост, страхове, тъга;

3.1.3. Родителите се радват с детето и подкрепят радостта от простите неща;

3.1.4. Родителите разрешават на децата да страдат и ги подкрепят в този процес;

3.1.5. Родителите говорят с детето за чувствата си (включително за негативните) по подходящ начин. Те умеят да изразяват негативните си емоции без да наранява детето;

3.1.6. Родителите могат да разграничават своите емоции от тези на детето;

3.1.7. Родителите имат право да получават емоционална подкрепа и ако не я намират сред близките си, могат да я потърсят от професионалист;

3.1.8. Родителите търсят какво носи радост на детето;

3.1.9. Родителите обръщат внимание на празниците на детето и важните дни в живота му - пръв учебен ден, завършване на учебната годината, рожден ден. Те подготвят детето за тях;

3.1.10. Родителите изразяват специално внимание към детето чрез подаръци, които добре подбират и обмислят (какво ще е посланието на подаръка, какво ще оцени детето, какво ще стимулира неговото развитие, как ще покажат чрез подаръка, че познават желанията на детето);

3.1.11. Родителите умеят да слушат детето и да го предразполагат да говори дори тогава, когато това е трудно за него. Те не довършват неговите изречения;

3.1.12. Родителите чуват и поощряват изразяването на мечтите и желанията на децата;

3.1.13. Родителите разбират какви са истинските подбуди и смисъл за дадено поведение на детето колкото и странно или неуместно да е то;

3.1.14. Родителите търсят помощ от специалисти когато не успяват да разбират смисъла на дадено поведение на детето;

3.1.15. Родителите познават най-предпочитания начин от детето, чрез който то споделя мислите и чувствата си – рисунки, разговори, игри и други;

3.1.16. Родителите са любопитни и чувствителни към това какво изразява детето;

3.2. Чувството да си ценено

Родителите помагат на детето да се чувства ценено. Родителите прекарват време с детето, защото знаят, че всяко дете има нужда от специално внимание – време, което да прекарва със значим за него човек (възрастен) и да бъде единствен обект на вниманието му.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето живее в в среда, в която се чувства обичано като отделна личност.

3.2.1. Родителите могат да отделят детето и неговата ценност от неговите постъпки;

3.2.2. Родителите приемат детето такова, каквото то е;

3.2.3. Родителите не заемат оценъчна позиция спрямо детето;

3.2.4. Родителите не изискват благодарност от детето за това, че са го отгледали;

3.2.5. Родителите показват на детето, че го обичат, че е желано и показват радостта си при общуване с него;

3.2.6. Родителите не търсят вина у детето и не го карат да се чувства виновно;

3.2.7. Родителите се радват с детето и му помагат да изразява радостта си;

3.2.8. Родителите успяват да осигурят специално внимание за детето – време, което да прекарва с тях и да бъде единствен обект на вниманието им;

3.2.9. Родителите правят неща специално за детето. Организират ги така, че да отговарят на желанията на детето – атрактивно, по детски;

3.2.10. Родителите обръщат внимание на това как емоциите им влияят на отношенията с детето;

3.2.11. С домашен любимец детето се учи да познава състоянията на другите.

3.3. Овладяване на чувствата

Родителите щадят емоциите на детето, като го запознават с реалността по подходящ за него начин.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето живее в среда, в която емоциите му се овладяват от възрастните.

3.3.1. Реалността се представя на детето честно, по подходящ за него начин;

3.3.2. Родителите информират детето по подходящ за него начин за свои трудности. Те съхраняват позитивни нагласи и в трудни ситуации и окуражават детето;

3.3.3. Родителите запознават по подходящ начин с истината за това защо биологичните му родители не могат да се грижат за него.(при настанявания в алтернативни семейства, роднини и близки); Сложната история на детето не ги обезсърчава в това да му я обяснят. Те успяват да му обяснят неговия юридически статус;

3.3.4. Родителите се подготвят и подготвят детето за раздялата, която е част от приемното родителстване - настаняване, преместване, прекратяване на настаняването;

3.3.5. Родителите подготвят детето за всички предстоящи промени;

3.3.6. Родителите говорят с детето за разделите (загубите) и му помагат да ги понесе и приеме;

3.3.7. Родителите като значими хора за детето поддържат контакт с него в случай на раздяла. Приемните родители поддържат контакт с детето и след като то отиде в друга среда;

3.3.8. Родителите търсят единство в посланията от възрастните към детето – биологични родители, приемно семейство, роднини.

4. СТИМУЛИРАНЕ

Подпомагане и насърчаване обучението на детето и интелектуалното му развитие чрез поощряване, когнитивно стимулиране и създаване на социални възможности за изява. Включва стимулиране на когнитивното развитие и потенциал на детето чрез контакти, и отзивчивост на опитите за общуване и въпросите на детето насърчаване и участие в игрите на детето, осигуряване на възможности за образование.
Даване възможност на детето да постигне успех и осигуряване на присъствието му в училище. Оказване на помощ на детето да се справя с трудностите.

МОМЧЕТО, КОЕТО ОБИЧА ДА РИСУВА
Георги е на 7 години. Той живее в приемно семейство от една година. Настанен е там заедно с по-малкия си брат. Георги се чувства добре при приемните си родители. Споделя, че най-много обича да рисува заедно с тях. "С моите рисунки им показвам какво зная и какво харесвам, какво не харесвам." – казва той. Харесва му, че приемните родители окачват неговите рисунки на стената, а също и рисунките на брат му. По този начин всички могат да видят какви хубави рисунки са нарисували. Приемните му родители понякога рисуват върху неговия лист, за да му покажат нещо. Така той научава нови неща.

4.1. Стимулиране на любопитство към света, Развиване на знания и умения

Родителите осигуряват на детето развитие като стимулират любопитство към света, усвояване на знания и умения.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето се формира като индивид, който има интерес да се развива, да усвоява нови умения,да познава своите интереси и способности

4.1.1. Родителите поощряват детето да опознава реалността, да учи и развива умения. Родителите проявяват интерес и забелязват това, което детето прави;

4.1.2. Родителите подкрепят и насърчават детето в заниманията му;

4.1.3. Родителите дават възможност на детето да задава въпроси и им отговаря по подходящ за детето начин;

4.1.4. Родителите проявяват търпение и отделят достатъчно време за детето като са чувствителни към исканията на детето да бъде с тях;

4.1.5. Родителите придружават детето при изследване на реалността, като в зависимост от възрастта играят с него, учат с него, съпровождат го в нови начинания;

4.1.6. Родителите не налагат собствените си амбиции на детето, а подкрепят неговите интереси и таланти;

4.1.7. Родителите учат детето да прави реалистични планове. Техните собствени амбиции са реалистични;

4.1.8. Родителите дават възможност на децата сами избират кога да си играят сами и кога да си играят с родителя;

4.1.9. Родителите запознават детето със света на изкуството;

4.1.10. Родителите дават възможности на детето да общува с природата;

4.1.11. Родителите осигуряват възможностите и ресурсите на децата да практикуват хобито си или да развиват свой специфичен талант;

4.1.12. Родителите могат да откриват интересите на детето;

4.1.13. Родителите показват на детето свои умения;

4.1.14. Родителите предават знанията си по подходящ за възрастта на детето начин;

4.1.15. Родителите дават възможности на детето да учи нови неща чрез рисуване, игри, движение, спорт;

4.1.16. Родителите умеят да партнират на детето като говорят с него, като обсъждат преживяванията му при изследване на реалността, учене и развиване на умения, тъй като те са авторитетите, които придават смисъла на опита на детето и дават усещане за собствената му значимост;

4.1.17. Родителите могат да учат и се развиват заедно с детето.

4.2. Стимулиране на ученето

Родителите осигуряват условия на детето да посещава училище и да постига успехи в обучението си.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето получава образование.

4.2.1. Родителите показват на децата, че вярват в тях и в техните способности;

4.2.2. Родителите подпомагат и подкрепят детето в процеса на учене;

4.2.3. Родителите помагат на детето, а не вършат неща вместо него;

4.2.4. Родителите помагат на детето да балансира игри и учене;

4.2.5. Родителите помагат на детето да се справи с неуспехите си;

4.2.6. Родителите подкрепят децата при подготовка на училищни задачи;

4.2.7. Родителите участват активно в училищния живот на детето. Те познават учителите му, знаят за успехите и трудностите му;

4.2.8. Родителите разпознават кога да оставят детето да учи и само;

4.2.9. Родителите поощряват детето да прави избори, съобразно установените норми;

4.2.10. Родителите дават на детето възможности да преодолява трудности, да се бори;

4.2.11. Родителите поощряват постигането на чувство за свобода у детето.

4.3. Стимулиране на общуване с другите

Родителите стимулират у детето развитие на умения за социално представяне.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето развива социални умения, чувства се сигурно, прието и ценено в общността.

4.3.1. Родителите познават капацитета на детето и не го претоварват с нереалистични очаквания и задачи;

4.3.2. Родителите организират събития, в които децата се изявяват;

4.3.3. Родителите поощряват детето да се чувства лидер в това, което прави.

4.4. Стимулиране на увереност в себе си

Родителите стимулират у детето развитие на умения за самостоятелно справяне.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето развива увереност в себе си, че може да се справя само.

4.4.1. Родителите възлагат на детето подходящи за развитието му задачи;

4.4.2. Родителите дават награди на децата, когато са заслужили;

4.4.3. Родителите не товарят детето с непосилни за възрастта му ангажименти – гледане на дете, участие в конфликти между възрастни;

4.4.3. Родителите включват детето в подходящи за възрастта му задачи, за да се чувства полезно и приобщено, но обичат детето и без да е непременно полезно;

4.4.4. Родителите дават съвети, когато това е необходимо;

4.4.5. Родителите поощряват детето като отбелязват неговите постижения, показват ги на други хора.

5. ПРАВИЛА

Оказване на помощ на детето да регулира своите емоции и поведение. Основните родителски задължения са свързани с демонстриране и подпомагане на детето да усвои подходящо поведение и да постигне контрол върху емоциите и чувствата си във взаимодействията с другите. Това включва: даване на напътствия относно социалните ограничения, за да може детето да изгради свой модел на морални ценности и устои, както и на социално поведение, съобразено с нормите на обществото, в което то расте.

Целта е детето да бъде подготвено да се развие като самостоятелен индивид със собствена ценностна система, способен да разбира и демонстрира подходящо социално поведение. Това предполага на децата да не се пречи да проучват света и да се учат от опита си.

Необходимо е изграждане на умения за разрешаване на социални проблемни ситуации, управление на гнева, уважение към другите, ефективна самодисциплина и самоконтрол.

УСТРЕМЕНОТО МОМЧЕ

Мартин е на 12 години. Той живее в приемно семейство от около една година. Първоначално са живели в апартамент, а сега живеят в къща. Той се чувства добре в новия си дом. Обича да посещава близката планина заедно с приемните си родители и техния биологичен син. Те често ходят там и се разхождат. Мартин харесва времето, което прекарват в планината. Там има много гърчета, хижи, чист въздух. Има също "пясъци", където може да прави скокове с колело и да участва в състезания. Мартин обича екстремните спортове. За планината му е необходимо "по-специално колело".

"Приемните ми родители ще ми купят планинско колело, като си взема изпитите в училище" – казва той. Но дори с колелото, което има сега, Мартин се състезава със своите приятели на планината. Това е неговото хоби.

5.1. Правилата – ясни и обсъдени

Семейството осигурява развитие на детето в предсказуема среда, в създаването на която то е участник.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето се чувства сигурно, разбира правилата и участва в тяхното спазване и създаване. Поддържането на правилата се прави от авторитети, на които детето разчита.

5.1.1. Родителите осигуряват ясни, изпълними и гъвкави правила, индивидуални за всяко дете. Те обясняват техния смисъл

5.1.2. Родителите предоставят възможност на детето да участва в създаването и промяната на правилата в семейството;

5.1.3. Задълженията на децата се договарят с децата, както и тяхното спазване;

5.1.4. Правилата и задълженията насърчават и развиват, а не забраняват и ограничават;

5.1.5. Родителите зачитат авторитета на институциите – училище, болница, социални служби като спазват правилата, установени в тях и ги договарят, когато те нарушават интересите им;

5.1.6. Родителите се отнасят с уважение към другите хора;

5.1.7. Родителите упражняват контрол и чрез наказания. Наказанията не унижават и са адекватни (по време, продължителност и строгост) на извършеното провинение;

5.1.8. Родителите не използват насилие или физически труд като наказание;

5.1.9. Родителите не налагат готови решения на детето, а ги обясняват и търсят неговото участие при взимането на тези решения, предлагат алтернативи и избори;

5.1.10. Родителите насърчават детето да участва във взимането на сериозни решения, касаещи цялото семейство (или отделни негови членове);

5.1.11. Родителите помагат на детето да прави промени (режим, правила), като го учат да ги обосновава пред останалите, а не просто да ги иска;

5.1.12. Родителите подкрепят детето в усвояването на правила доброжелателно, а не наказващо;

5.1.13. Родителите информират децата за ситуацията на семейството, тъй като липсата на информация поражда нереалистични мечти и обяснения, което прави децата уязвими;

5.1.14. Родителите имат свое интимно пространство, до което децата имат ограничен достъп.

5.2. Семейни правила и ритуали

Семейството има свой уникален живот, ритъм на ежедневието и ритуали.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето се чувства сигурно в организирана и предсказуема среда, правилата на която то разбира и в която се чувства пълноправен участник.

5.2.1. Родителите включват детето в общи занимания на семейството. Това става след договаряне с детето;

5.2.2. Родителите запознават детето с ритуалите на семейството. Те обясняват тези ритуали, за да разбере детето какво означават те;

5.2.3. Родителите подпомагат детето да съставя дневния си режим;

5.2.4. Родителите доброжелателно и подкрепящо придружават детето в усвояването на ритуали и правила;

5.2.5. Родителите планират задачите така, че да осигурят повече свободно време, което да се отдели за общи забавления;

5.2.6. Родителите предвиждат ежедневни общи за семейството дейности;

5.2.7. Родителите включват детето в празниците на семейството без да го задължават да участва и като му оставят свобода за това как ще участва в общото събитие;

5.2.8. Родителите запознават детето с отговорностите на членовете на семейството и договарят с него неговите;

5.2.9. Родителите осигуряват дейности, в които детето да се чувства полезно – да полага грижи за някой (играчка, домашен любимец, човек);

5.2.10. Родителите планират за детето задачи, подходящи за възможностите му и му дават възможност да поема отговорностите постепенно;

5.2.11. Родителите изразяват специално внимание към детето чрез подаръци, които добре подбират и обмислят (какво ще е посланието на подаръка, какво ще оцени детето, какво ще стимулира неговото развитие, как ще покажат чрез

подаръка, че познават желанията на детето).

5.3. Правила и услуги

Родителите въвеждат в услугата детето (тази насока се отнася до приемни родители и осиновители, като не отменя използването на предните стандарти).

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето се чувства сигурно в алтернативното семейство.

5.3.1. Родителите показват на детето, че е желано и показват радостта си при посрещането му;

5.3.2. Родителите запознават и обясняват на детето правилата в семейството;

5.3.3. Родителите избират подходящ начин, по който да посрещнат детето в къщи при неговото настаняване;

5.3.4. Родителите дават възможност на детето да повлиява на правилата, да ги променя;

5.3.5. Родителите запознават детето с отговорностите на членовете на семейството и договарят с него неговите;

5.3.6. Родителите са търпеливи и се съобразяват със скоростта на адаптацията на детето в приемното семейство;

5.3.7. Родителите не насилват детето да се адаптира към нормите, правилата и ритуалите на семейството. Те му дават избор дали да участва в определена дейност или не.

6. ИДЕНТИТЕТ

Отнася се до развиващата се самооценка на детето като отделна и ценена личност. Включва: възприемането от детето на собствената личност и способности, изграждане на положителен образ за себе си и положително чувство за идентичност (расовата, религиозна и етническа принадлежност, възрастта, пола и наличие на евентуални увреждания са свързани с изграждането на индивидуалния образ за себе си). Чувство на принадлежност към семейството, групата на връстниците и обществото, чувството за приемане от другите и собствена значимост.

ДА СПИШ В ЗЛАТЕН КОШ

Иво е на 11 години. Живее в приемно семейство. Той обича да слуша музика. Слуша музика сам, в своята стая. Понякога леля и чичо са вкъщи, а понякога не. Чувства се добре и сигурен вкъщи. Антон, с когото споделят 1 стая обича да играе навън. Така че Иво често се усамотява с музиката и си мисли за разни хубави/весели неща. „Мисля си, че отново ще сме заедно с татко и мама. Радвам се, че татко ще излезе от затвора». После заспива…Иво слуша всякаква музика, той свири на различни инструменти. Но най много харесва руска музика, защото е руснак.

6.1. Идентитет и приемане на себе си

Родителите създават условия, в които детето развива позитивно отношение към себе си като отделен индивид.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето развива положителен образ за себе си.

6.1.1. Родителите приемат детето такова, каквото то е;

6.1.2. Родителите насърчават детето да харесва тялото си, защото знаят, че харесването на собственото тяло е част от добрата самооценката;

6.1.3. Родителите уважават телесните граници на детето, като знаят как да осъществят допир до тялото на детето;

6.1.4. Родителите подпомагат изграждането на полова идентичност на детето като го информират и учат;

6.1.5. Родителите отделят специално внимание на това как детето формира естетическия си вкус. Отбелязват как се харесва детето, как се грижи за външния си вид. Те отделят внимание на прическата на детето, на облеклото му.

6.2. Идентитет и история на детето

Детето познава и приема историята на семейството си. Родителите информират децата за ситуацията в семейството.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето познава своята история в контекста на историята на семейството си. Разбира реалността. Няма нереалистични очаквания, което го прави по-сигурно.

6.2.1. Детето е информирано за биологичните си родители по начин, който създава позитивни нагласи за тях;

6.2.2. Родителите разговарят с детето за собствената му история;

6.2.3. Когато детето е с различен етнос от този на единия или двамата родители, родителите го информират по този въпрос, зачитат принадлежността му към дадена етническа група;

6.2.4. Родителите подпомагат детето да поддържа контакт със значими хора от миналото му, като ги посещава, пише писма, кани ги на гости. Те са активни

в това и организират тези контакти по възможно най - ясен и предсказуем за детето начин;

6.2.5. Родителите документират по подходящ начин историята на детето – чрез рисунки, снимки и други подходящи изразни средства;

6.2.6. Родителите говорят с детето за неговите раздели по начин, по който те да се интегрират в личната му история. Това те могат да правят с помощта на специалист.

ЗА ПРИЕМНИ РОДИТЕЛИ И ОСИНОВИТЕЛИ

6.2.7. Родителите на осиновено дете информират детето за факта на осиновяването;

6.2.8. Родителите познават личната история на детето, която получават от специалистите;

6.2.9. Родителите запознават по подходящ начин детето с истината за това защо биологичните му родители не могат да се грижат за него;

6.2.10. Детето е подпомогнато да се среща с биологичните си родители, братя и сестри, когато е отделено от тях;

6.2.11. Приемните родители, като значими хора за детето поддържат контакт с него, когато то отива в друга среда;

6.2.12. Родителите информират детето за същността на услугите, свързани с алтернативни на биологичното му семейство грижи. Те го подготвят за всички предстоящи промени, свързани с настаняване, преместване, прекратяване на настаняване. В този процес родителите се консултират със специалистите, от които на първо място е водещият случая на детето;

6.2.13. Родителите се консултират за това по какъв начин и доколко детето е преодоляло раздялата/загубата с родителите си.

6.3. Идентитет и отстояване на себе си

Родителите създават условия, в които детето развива способност да прави избори, в съгласие със собствените си предпочитания и интереси, да има собственост, да контролира реалността.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето осъзнава желанията си и интересите си. Може да прави избори.

6.3.1. Родителите помагат на детето да развие отношение към лични вещи;

6.3.2. Родителите уважават собствеността - своя и чужда. Създават правила за ползване на вещи. Например, питат преди да вземат чужда вещ;

6.3.3. Родителите помагат на детето да избира като му предлагат алтернативи;

6.3.4. Родителите осигуряват на детето лично пространство;

6.3.5. Родителите познават възможностите на детето да се справя и ги развиват;

6.3.6. Родителите отчитат желанието на децата да им се харесват и да бъдат одобрявани от тях. Те знаят, че стремежът към одобрение често кара децата да правят неща, които не харесват и не злоупотребяват с това;

6.3.7. Родителите дават възможност на детето да се уедини.

7. ОТНОШЕНИЯ В СЕМЕЙСТВОТО

Развитие на способността за съчувствие и съпреживяване и за поставяне на себе си на мястото на другия. Включва: стабилни отношения с родителите и семейството, добри отношения с братята и сестрите, увеличаващо се значение на приятелските отношения с връстниците и начина, по който реагира семейството на тези отношения.

СТАБИЛНОСТ

Осигуряване на достатъчно стабилна и подкрепяща семейна среда, за да може детето да изгради и поддържа отношения на привързаност, които да го подпомогнат в създаването на бъдещи отношения и трайни емоционални връзки.

ЕДНА ЩАСТЛИВА НОВА ГОДИНА

Ана е на тринадесет години. Тя е настанена в кризисния център на града от няколко месеца.

«Бях с татко докато навърша шест години. Той се грижеше за мен. Тогава бях най-щастлива. Спомням си как празнувахме Нова година. Заведе ме на виенското колело. За мен най-важното беше, че е с мен и че ме обича.

Има хора, които не остават с децата си и нищо не празнуват.

След това се прибрахме у дома и празнувахме със семейството. Пуснахме музика. Танцувахме. Мъчно ми е за татко и се опитвам да си спомня хубавите неща.»

7.1. Отношения в семейството и приемане на детето

Родителите обичат и уважават детето.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето обича и уважава себе си и другите и така споделя ценностите на семейството и общността.

7.1.1. Родителите показват, че обичат и подкрепят детето;

7.1.2. Родителите осигуряват свобода за всеки член на семейството да прави неща, които харесва;

7.1.3. Родителите развиват доверието между тях и детето, като спазват обещанията си и като му вярват (дори да мислят, че фантазира);

7.1.4. Родителите правят неща заедно с детето и така го учат да общува;

7.1.5. Родителите могат да споделят на детето за себе си, за своя живот и за

този на семейството. Те знаят, че споделянето на лични истории е важно за изграждане на доверие и разбиране на другия;

7.1.6. Родителите дават израз на това, че детето има ефект върху тях – положителен и негативен;

7.1.7. Родителите могат да са открити, да казват истината по подходящ за децата начин. Родителите поощряват детето да полага грижи за някой друг (играчка, домашен любимец, член на семейството, член на общността).

7.2. Отношения в семейството и родителя като ролеви модел

Родителите са добри ролеви модели за децата си, от които детето учи.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето учи за ценностите на общността, като се идентифицира с родителите.

7.2.1. Родителите учат детето как да обръща внимание на околните, като обръщат внимание върху неговите потребности;

7.2.2. Родителите се държат така в семейството, както искат детето да се държи; те поемат отговорност за поведението си, признават грешките си и могат да прощават сами на себе си

7.2.3. Родителите контролират поведението си към партньора, защото знаят, че детето учи чрез пример от модели за подражание;

7.2.4. Родителите не заобикалят проблеми, а ги разрешават като говорят за тях и предприемат действия.

7.2.5. Родителите споделят своите ценности и ги изразяват чрез действия, а не само на думи.

В случай на развод, раздяла, конфликт между родители

7.2.6. Детето не се товари с отговорността да крепи семейството;

7.2.7. Детето поддържа контакт и с двамата родители. Бащата присъства в живота на детето. И двамата родители са информирани за действията на детето, за неговото обкръжение, за проблемите му;

7.2.8. Родителите избягват да поставят детето пред невъзможни избори – например, кого да избере, на чия страна да застане;

7.2.9. Родителят след вземане на решения, отнасящи се до другия родител (раздяла, развод), информира детето по подходящ начин;

7.2.10. Двамата родители имат отговорности на родители и когато не са семейство.
7.2.11. Детето е информирано по подходящ начин за причините за конфликтите в семейството;
7.2.12. Родителите не се конкурират за любовта на децата;
7.2.13. Всеки родител оценява приноса на другия родител, независимо от отношението си с него в ролята на партньор;
7.2.14. При развод родителите могат/се консултират с органите за закрила.

7.3. Ежедневие и отношения в семейството

Родителите прекарват време с детето както във важни за него моменти, така и в ежедневието. Родителите могат да мечтаят, да се забавляват, смеят заедно с детето, да са до него когато то заспива. Те създават радостни моменти в живота на семейството и изразяват чувствата си.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето се чувства щастливо в семейството си, преживява удоволствието да си с друг човек.

7.3.1. Родителите отделят време на детето;
7.3.2. Родителите осигуряват поводи за щастливи преживявания с детето (празниците, разходки, забавления);
7.3.3. Родителите включват детето в забавленията на семейството;
7.3.4. Родителите дават свобода на детето да избира и да предлага на семейството забавления, които харесва;
7.3.5. Родителите се забавляват заедно с децата и могат да се превръщат в деца. С това те учат детето как да се радва, как да преживее или как да изразява радостта си.

ИДЕАЛНИЯТ ИЗЛЕТ НА НАДЯ

Надя е на 12 години, обича да играе футбол и да бие момчетата от нейния клас. И с двете занимания се справя твърде добре. Дори в обикновен разговор държи да покаже, че е силна и контролира положението.
Говорехме за горите и разходките и я попитах какво точно харесва в планината. Тогава тя ми разказа за излетите с цялото семейство – нейното приемно семейство, в което освен нея и родната ѝ сестра, има още две момчета – собствени синове на приемните родители. Цялото голямо семейство обича да излиза на двудневни излети в планината, където разпъват палатки близо до кристално прозрачен поток. И там са си само те – заети с приготвяне на храна, но и почиващи си от всичко, което са оставили зад гърба си в големия град. „Това е, което най-много обичам да правя с нашето семейство, така хем си почиваме, хем има и с какво да се занимаваме."

7.4. Семейни отношения – връзки между децата

Родителите създават условия за справедливи отношения в семейството между децата.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето се учи на справедливост в семейството, чувства се сигурно, че неговите права са защитени.

7.4.1. Детето е дете. То не се претоварва със свръхочаквания за подпомагане на семейството и негови членове (особено, когато семейството е в криза);

7.4.2. Родителите разбират и овладяват конкуренцията между децата в семейството;

7.4.3. Родителите не правят сравнение между децата;

7.4.4. Родителите разбират нормалните (закономерните) прояви на ревност у собствените си деца са готови да ги приемат и отреагират по подходящ начин.

ЗА ПРИЕМНИ РОДИТЕЛИ И ОСИНОВИТЕЛИ

7.4.5. Родителите информират биологичните деца за историята на приемното дете и за целите на настаняването;

7.4.6. Родителите информират биологичните деца за това какво се очаква от тях по отношение на детето;

7.4.7. Родителите не натоварват биологичните деца с родителски (и контролиращи) функции спрямо приемното дете;

7.4.8. Родителите информират биологичните деца за достъп до социални услуги, свързани с приемната грижа в семейството им.

7.5. Семейни отношения и отношения с приятели и общност

Родителите създават условия за това детето да развива социални контакти и своя собствена приятелска група.

ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ:

Детето създава, поддържа и се развива в своя среда.

7.5.1. Родителите насърчават и предоставят възможности на детето да има и поддържа приятелства;

7.5.2. Родителите организират празници, на които се канят приятели на детето;

7.5.3. Родителите дават свобода и уважават времето, което детето прекарва извън семейството.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Конвенция за правата на детето. Изтеглено на 24.05.2001 от следния интернет адрес: http://stopech.sacp.government.bg/?sid=professional_bg&pid=28-0000000050;
2. Качество за децата Стандарти за грижата, извън родното семейство, в Европа. Изтеглено на 24.05.2001 от
http://www.quality4children.info/navigation/cms,id,176,nodeid,176,_country,at,_language,en.html;
3. Framework for the Assessment of Children in Need and their Families. Department of Health, Department for Education and Employment, Home Office. Downloaded on May,24 from http://www.dh.gov.uk/en/Publicationsandstatistics/Publications/PublicationsPolicyAndGuidance/DH_4008144;
4. Манолова, Х., Владимирова,С., Малинова, И.(2010). Ръководство за работа с инструмента за оценка на нуждите на детето и изготвяне на индивидуален план за грижи в „Дневен Център", КЕЪР Интернешънъл България, София;
5. Налбантова, Е. (2010) Доклад от преглед на ситуацията по закрила на детето, Проект "Защитени деца в сигурни семейства", За нашите деца, София;
6. Петкова,Е., Маркова, Г., Александров, Х. (2007). Методиката за предоставяне на услугата в общността „Социален асистент". Министерство на труда и социалната политика и осъществяван с подкрепата на Програмата на ООН за развитие. ISBN 978-954-335-050-6, Copyright ПРООН България;
7. Томов, Т., Маркова, Г., Чинчева. (2007). Социална работа по случая. Проблеми на Социалната Работа. Образование Практика, Научни Изследвания. ИК-Копа, София. 77-82.
8. Bilson, A., Markova, G. (2007). But you should see their families: Preventing child abandonment and promoting social inclusion in countries in transition Social Work and Social Sciences Review, 12 (3), 57-78;
9. Fook, J. (2005) Critical Reflection and Transformative Possibilities, in Social Work in a Corporate Era Practices of Power and Resistance;
10. Edited by Davies, L., Leonard, P. McGill University, Canada;
11. Ghaye T. (2008) An Introduction to Participatory and Appreciative Action Research (PAAR) (Gloucester, England New Vista Publications);
12. Ghaye T., Melander-Wikman A., Kisare M., Chambers P., Bergmark U., Kostenius C., & S. Lillyman (2008) Participatory and Appreciative Action and Reflection (PAAR). Democratizing Reflective Practices, Reflective Practice, 9(4), 361-397;
13. Markova, G, Alexandrov,H., Angelova,N., Yordanova,S.(2011). Opening PAAR spaces in Bulgaria: Reflective accounts. Reflective Practice;
14. Turnell A. and Edwards S. (1999). Signs of safety: a solution and safety oriented approach to child protection casework. New York: Norton;
15. Turnell, A. Signs of Safety. http://www.signsofsafety.net/

Фондация ОАК и фондация „За Нашите Деца" изразяват своята признателност към всички участници в процеса на създаване на този уникален наръчник, който нарекохме „Насоки към семействата за постигане на сигурност при децата".

Повече от 300 са хората, които допринесоха за успеха на тази инициатива. Това са деца, младежи, семейства и професионалисти в сферата на детското благосъстояние.

Преди всичко искаме да благодарим на децата, които споделиха с нас своите най-хубави истории. Истории, скътани дълбоко в умовете и сърцата, които топлят и в най-студените дни. Благодарим ви сърдечно, мили деца, защото научихме много от вас за човешкото достойнство, сила и вяра в доброто.
Благодарим на всички семейства, които ни допуснаха в живота си и споделиха с нас своите успехи и предизвикателства като родители. Благодарим за доверието и споделената радост от посвещаването на детето.

Фондация „За Нашите Деца" изказва специална благодарност на участниците в експертния екип по проекта. Това са професионалистите, които участваха в процеса по събиране, анализ на историите, изписване на насоките и тяхното пилотиране:

Таня Ковачева, Надежда Петкова, Гинка Шуклева, Надя Станкова, Елка Налбантова, Иванка Шалапатова, Мариана Петрова, Янита Петрова, Иван Павлов, Йоана Манолова, Марияна Рудева, Владимир Иванов, Марияна Тасева, Доника Ангелова, Десислава Пенкова, Галина Андонова, Феонка Зайкова, Деница Велкова, Евгения Христова, Недка Василева, Валентина Петева, Елисавета Вълова, Снежа Димитрова, Елена Гивечева, Юлия Николова, Сашка Симеонова, Таня Димитрова, Тоник Тодоров, Даниела Братованова, Мария Владимирова, Валентина Александрова, Ивалина Станкова, Ивайла Радоева, Милен Гечовски, Надежда Денева, Марияна Стоянова, Росица Петрова, Петя Недкова, Магдалена Маджарска, Боряна Стоилкова, д-р Диана Аргирова, д-р Иглика Казанджиева, Павлина Матеева, Мария Райкова, Янка Касабска, Милена Милушева, Тодорка Георгиева, Райна Узунова, Даниела Йорданова, Ани Йочева, Станка Терзиева, Таня Ничева, Маргарита Георгиева, Вера Колешева, Даринка Янкова, Кристина Иванова, Надежда Станчева, Биляна Житарова, Лилия Евлогиева, Румяна Радулова

Благодарим също и на всички, които взеха активно участие във фокусни групи за консултиране на насоките:

Милена Маринова, Катерина Борисова, Даниела Симова, Росица Вътова, Светослава Първанова, Любов Хаджиева, Антония Богданова, Цвета Брастничка, Диана Ринкова, Диана Алексова, Мария Благоева, Анка Пейчева, Петя Цървуланова, Ирина Атанасова, Надя Кольова, Димана Ветова, Силвия Михова, Илина Горки, д-р Демирева, Моника Делчева, Таня Коларова, Тодорка Шопова, Алина Воденичарова, Пламен Влаев

Този проект нямаше да е възможен без всеотдайността, професионализма, ентусиазма и човеколюбието на обучителите, които ни водеха в този труден и дълъг път. Изразяваме специална благодарност на

Галина Маркова, Нов български университет
Анди Билсън, професор по социална работа в Университета на Централен Ланкашир
Филип Смит, мениджър „Отдел жалби и защита от злоупотреби" в CoreAssets.

Copyright © 2011 Фондация "За Нашите Деца".
Всички права запазени

за нашите деца
OAK
FOUNDATION
www.detebg.org
www.protectedchildren.detebg.org